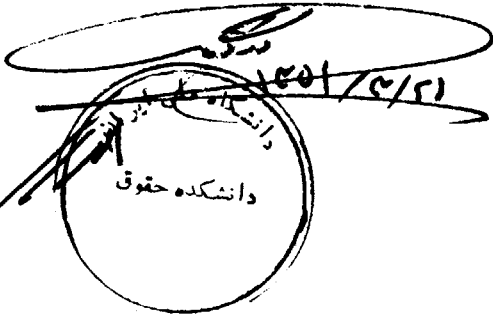

۲۴۸۸

بر این رساله درجه دکترا در فلسفه اعطای میگردد.

دانشگاه ملی ایسراون

دانشکده حقوق

پایمان نامه

برای دریافت درجه فوق لیسانس رشته حقوق اساسی

۲۴۸۸

موضوع :

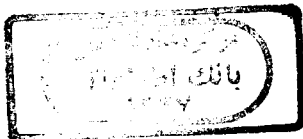
روابط بازرگانی ایران با کشورهای اتحاد جماهیر شوروی و آلمان فریسی

با راهنمایی :

استاد محترم جناب آقای دکتر طویله پور فرحناز

تیمه و تنظیم : عبدالله صدر شهیدی

سال تحصیلی ۵۱ - ۱۳۵۰

۲۴۸۸

فہم

استاد ارجمند جناب آئی ڈاکر مودود فرہنگ

۲۴۸۸

پیش‌گفتار اول

روابط بازرگانی ایران با آلمان فرانس

موضوع شروع روابط سیاسی بحال اقتصادی بوده و به عبارت ساده تر سیاست هر دو طرف اقتصاد است .

ایران نیز در روابط خودش با کشورهای خارجی از این قاعده کنی بیسر کار نبوده است .

سابقه تاریخی :

اولین دفعه ای که ایران با کشورهای دیگر با همزر آن را آلمان خطاب حکیم روابطی پیدا کرده است برای نگارنده معلوم نیست ولی تقریباً اکثریت کسانی که در این باره مطالبی نوشته اند شروع این روابط را عهد پدروان شاه اسمعیل صفوی سر سلسله صفویه میدانند .

شاه اسمعیل همیشه درخواست که برای مطالبه با سفارتس باید دولت اروپائی عقد باشد . شکست شاه اسمعیل در جنگ چالدران او را در اینکار مصمم کرده و در سال ۱۶۱۹ هجری بکنفر مجارستانی را بنام فرانفرانس (۱)

1. Peter - Petrusse

شاه در بار شاکس (۱) (شا رکس یعنی شارل پنجم) امرا طو آلمان کرد .
 در باره اینکه فراتر بفرس از ما " صورت خود چه نتیجه گرفت چیزی در دست
 نیست ولی این نکته مسلم است که او هنگامی با ایران برخورد کرد که شاه اسمعیل
 فوت کرده بود .

از این دوره تا سلطنت شاه عباس اخلاصی از روابط ایران با کشورهای
 آلمان در دست نیست ولی مسلم است که احتیاج دو طرفه همیشه تابع این
 بوده است که روابط طفق باشد و سلفانی بین طرفین در رفت و آمد بوده اند .

دوره شاه عباس

همان طایفه که شاه اسمعیل را با دار بدوستی با آلمان محکوم و شاه
 عباس را نیز که پیوسته در جنگهای خود با عثمانی فاتح بود - به بر فرار بدوستی
 با آلمان تمایل می نمود . لذا شاه عباس آنتونی تریلی (۲) را همراه با حسنعلی
 بیگ روان در بارهای کشورهای اروپائی کرد . نمایندگان شاه عباس برودلسف
 دوم (۳) امرا طو آلمان را ملاقات نموده و نظریات شاه عباس را با او در میان
 نهادند .

امرا طو آلمان برای اطمینان خاطر از صحت گفتار آنان چند نفر را مبعوث

-
1. Charlequin
 2. Antoni Gherli
 3. Redolph II

سر یونانی کاکاز و زالن مکسی (۱) بعنوان سفیر بدر بار شاه عباس فرستاد .

کاکاز و زالن مکسی - قبل از آنکه بدر بار برسد در کلبان مردی در مابیل (۲) یکی از اعضاء هیئت پهنو شاه عباس رسید . شاه عباس از دیدن او عجبی را بدر بار رودلف فرستاد . تا ضمن کا " لود " صورت شوی و حسن طی بیك مدمات اتحاد طرفین را طیه شفافی فراهم سازد . بار دیگر در سال ۱۶۰۸ میلادی شاه عباس برادر آنتونی شولی براسرت شولی (۳) بدر بار رودلف دوم فرستاد . این بار هم منظور شاه اتحاد طیه شفافی بود .

دوره پادشاهان شاه عباس

در این دوره چون ایران و شفافی در حال صلح بودند - اتحاد با دولت اروپائی لازم بنظر نرسید - بهمن جهت هنگامیکه در دوره شکاه سلطان شخصی بنام آنتون (۴) از آلمان با ایران متحد و مدمات اتحاد در کشور را بر ضد شفافی فراهم کند - اتحاد الدوله و زیر شاه او را دست خالی بر میگردد اند .

-
1. Cacache de Zalon Moqani.
 2. Deryabelle.
 3. Robert Cherif
 4. Abarnel

تاجارسیه :

بناظر برسد که در فاصله انقراض صفویه تا شروع دوره تاجارسیه بواسطه جنگهای داخلی و اوضاع ناآرام ایران موقعیت مناسب برای توجه بروابط با کشورهای اروپائی از جمله آلمان پیدا نشده است ولی بنا به عهدنامه عهدت و تجارت مورخ ۱۵ ربیع الثانی ۱۲۱۰ که نوشته است " دولتین ایران و آلمان عهدنامه تجارت موجوده را جرح و تعدیل نموده - بجای آن عهدنامه جدیدی منعقد نمایند . "

مؤید این نظر است که روابط بین دو کشور در این فاصله بوده که حتی شهر باغچه قرار دادهائی هم شده است. در تاریخ اطباء این قرار داد که ناصرالدین شاه سلطنت مکرده است (۱۸۷۲ میلادی) آلمان چند سالگی بود که موفق شده بود در سامیه زحمات بیستارک (۱) وحدت خود شریکانه من گد و خلاصه آنکه چون توانسته بود که با اوضاع داخلی سر و سرش بدهد و توجه سیاست خارجی به امور کشورهای شرقی شده بود .

این عهدنامه ظاهراً به نفع آلمان در روابط اقتصادی مؤثر باشد در روابط سیاسی و قضائی اثر داشته است. باین معنی که دولت آلمان در ایران

دارای هزینه‌های سنگین گزیده شد .

ظن اینست که ممکن شد روابط بین دو کشور از لحاظ بازرگانی توسعه پیدا کند این بود که تجارت ایران در اروپا بطور غیرعادی بوسیله دولت روس بود .
مثلاً علاوه بر تمام طول سلطنت قاجاریه صادرات ایران با کشورهای اروپائی باستانگرا روسیه چندان وضعی نداشته و صادرات ایران را بسیار گران کالاها را نیز تشکول میدادند ؛
طلا - کون - مواد نساجی - فرش - صنایع - مواد خام حیوانی - پوست و ... کالای دیگر .

جمعیت صادرات ایران با کتان در سال ۱۹۱۲ میلادی ۱۵۲۰۰۰ تریال

بوده است .

از آنجا که صادرات ایران از کتان بدین فرار بوده است .

قد و شکر - لبل - آهن آلات - مواد نساجی - انجیر - لوازم چاپ - اسلحه
آلات - کتاب و ادبیا - طوسی - ساعت - پارچه ها را اینشمس و چند کالای دیگر .

بازرگانی صادرات ایران در سال ۱۹۱۲ از کتان ۲۰۲۷۲۰۰۰ ریال یعنی

بیش از ده برابر صادرات آن کشور بوده است .

دوره پهلوی :

بدنیال الشایگانیتولا سیون در سال ۱۲۰۵ بین ایران و آلمان چهار

عهدنامه بشرح زیر ملاحظه فرمایند :

۱- قرارداد تجاری و گمرکی و بحریه بین ایران و آلمان مشتمل

بر ۱۲ ماده و یک پروتکل بوده است (۲۸ بهمن ماه ۱۲۰۲)

حده

۲- عهدنامه مودت ایران و آلمان مشتمل بر ۵ ماده و یک پروتکل

(۲۸ بهمن ۱۲۰۲)

۳- قرارداد اقامت ایران و آلمان مشتمل بر ۵ ماده و یک پروتکل

(۲۸ بهمن ۱۲۰۲)

۴- قرارداد معدنیات مایا اختراع و طلا نم صنعتی و تجاری (ملاحظه

۱۲۰۸)

تمام این عهدنامه ها را مرحوم معتمدی نوزین کنیل وقت وزارت خارجه

ایران و فن شولنبرگ *Von Schoulsberg* وزیر مختار دولت آلمان از طرف

دولت منوع خود امضا کرده اند و مجلس ایران نیز آنها را تصویب نموده است.

در سال ۱۲۰۰ جمع کل صادرات و واردات ایران و آلمان بهتراز

۲۲۴۲۰۰۰ ریال بود ولی انعقاد قرارداد تجاری و گمرکی ایران و آلمان باعث

شد که ۱ سال بعد واردات از آنگان به ۱۰۰ میلیون ریال و صادرات آن کشور

به ۶۲۴ میلیون ریال بالغ گردید .

واردات مهم ایران از آنگان در این هنگام عبارت بود از :

اجناس مشهوری - کتان - دارو - مواد شیمیایی - ماشین آلات .

و صادرات مهم عبارت بود از :

رود - کبریا - نرگس - پوست - انواع صفا - خشکبار .

روابط تجاری ایران و آنگان که توسعه فراوانی یافته بود . بهین پایه

مالی نظام و مرجعاً افزایش یافت تا آنجا که دیگر فرار داد تجاری گذشته

تحتوانستند احتیاجات طرفین را برای امور تجاری تأمین کند . لذا در سال

۱۲۱۴ شمسی که آقای محمود بدر معاین وزارت مالیه ایران با آنگان صلحت

کرد قرار دادی بین ایران و آنگان برای تسلیه پرداخت عاید و طرفین باطناً

رسید . این قرار داد که یک مؤانقتات پرداخت میسر بود پایه معاملات پایایی

(قهاری) طرفین را بوجود آورد و بر همین اساس رابطه تجاری دوم روابط

تجاری دو کشور ادامه داشت . امضاء این قرار داد باعث شد که آنگان در تجارت

خارجی با ایران مقام اول را بدست آورد . بطوری که در سال ۱۲۱۶ جمعی

معاملات ایران و آنگان به ۴۴۶۰۰۰۰۰۰ ریال رسید و این مقدار تقریباً ۲۶۸۰

در مدت تجارت خارجی ایران را تشکیل می‌داد .

این رقم در سال ۱۲۱۷ به ۵۵۸۰۰۰۰۰۰۰ ریال و در سال ۱۲۱۸

به ۵۵۲۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال رسید که در نهایت اخیر ۲۹ درصد در نهایت قبل از

آن (۱) در مدت تجارت خارجی ایران را تشکیل می‌داد .

افلام صادره صادرات ایران با آلمان کالا های زیر بود :

پنبه - قهقرا - انگور - کنیرا - روغن - پشم - کرک و مو - ابریشم - عطرها -

خاک سرخ - سرب - طلا - خرما - خشکبار - پوست بره - پوستهای گاو -

صن - قیاج - فرش - سفره کالاه - پارچه های پنبه ای - قلم کاره - دانه های

روشن گیاههای داروئی .

واردات ایران از آلمان باین شرح بود :

لاشهک - کافور و طوا - چینی آلات - شیشه - ماشینها - ساخته شده از آلومینا -

اشیاء چرمی - پارچه های پشمی - اشیاء کتان چرمی - اشیاء آهنی - اشیاء

مس و سوسنی - ماشین آلات - ماشینهای برقی - مواد دیمانی و رنگرزی -

داروجات - وسایل پارکشی راه آهن - انجیر - کامیونته و کامیون .

بازار شهر ۱۲۲۰

واقعه شروع شهر و تجارت ایران و آلمان را که هر کدام برای دیگری بازار

مجلسی بشرطی که ازین بود .

در سال ۱۳۲۷ از طرف وزارت اقتصاد طی ایران بموجب حسن شهید لوزانی

مستشار ایران در کشورهای اروپایی ۳۰ صیحت داده شد که ضمن سافرسی با

مصرفات (۱) موافقت مطلقین فرسی را برای اعطاء یک قرار داد تهاقیستی

بین ایران و آلمان جلب نماید و نیز به آقای طایفه اعظام که در آن موقع وزیر معارف ی

ایران را در آلمان بجهت داده داشت ۳۰ صیحت داده شد که از رف دولت ایران با

روای نوی اعمال کنند آلمان فرسی یعنی انگلستان و فرانسه و آمریکا مذاکره

در این زمینه بحث آورد .

برائینصافی آلمان مذکور در تاریخ ۲۵ خرداد ۱۳۲۸ یک قرار داد با آلمان

با یا با بین ایران و آلمان بسته شد و از ۲۵ خرداد همان سال برای مدت

یکسال بهود اجراء درآمد و بر طبق این موافقت نامه برای صادرات و واردات دو

کشور بیکدیگر مجوزاً ۲۶ طبقین دلار آمریکا اعتبار در نظر گرفته شد .

برای آنکه اهمیت اعطاء این قرار داد معلوم شود بین ارقام صادرات و

واردات ایران و آلمان در سالهای ۱۳۲۲ و ۱۳۲۸ تطبیق بعمل میآید . طبق

گزارش سالانه اداره کل گمرک صادرات ایران با آلمان در سال ۱۳۲۷ یعنی قبل از

اطلاع حاصله تاکنون ۱۲۶۴۶۷۱ کلوگرم بوده که ارزش آن ۲۶۵۴۱۸۷۸۵ ریال بالغینگ شده است. در حالیکه صادرات ایران بالغین در سال ۱۳۲۸ یعنی سال اجرای قرار داد تجارتی ۱۲۴۹۴۴۶۱ کلوگرم بوده که ارزش آن به ۲۴۴۴۱۹۶۰۰ ریال بالغینگ شده است. بنابراین صادرات ایران بالغین در سال ۱۳۲۸ تقریباً برابر صادرات ایران در سال ۱۳۲۷ بوده است.

وزیر صادرات نفتی ایران بالغین در سال ۲۷ معادل ۲۲۴۷۴۲۰۰۰ کلوگرم بود که ارزش آن به ۲۵۱۷۲۲۰۰۰ ریال بالغینگ شده است. در حالیکه در سال ۱۳۲۸ معادل ۸۰۱۸۱۰۰۰ کلوگرم و برابر ۵۸۴۴۲۰۰۰ ریال بوده است. البته این کفول بستگی به روابط تجاری و کشور دانه است. زیرا که نفت را شرکت سابق نفت صادر میکرده و جزء کالاهای صادراتی مخرج در قرار داد بوده است.

واردات ایران از انگلستان در سال ۱۳۲۷ معادل ۵۵۲۹۴۲ کلوگرم و - بارز ۷۲۰۱۸۶۶۲ ریال و در سال ۱۳۲۸ معادل ۲۵۲۲۷۴۱ کلوگرم و بارز ۱۵۶۴۲۲۱۲۸ ریال بوده است.

بنابراین واردات ایران از انگلستان در سال ۱۳۲۸ تقریباً ۱۲ برابر سال

۱۳۲۷ بوده است و این خود نیز از اثرات اطمینان این قرار داد می‌باشد .

در سال ۱۳۲۹ هیئتی مرکب از آقایان طغیانی و عبدالله انصاری

و دکتر حسن شهیدنورانی و دکتر حسن سعیدی وابسته بازرگانی ایران در انگلستان
و عمل سعیدی نماینده بانک ملی ایران به لحاظ اینکه مدت قرار داد همکاری
بازرگانی و پرداخت بیشتر با تمام رسیده بود تا آنجا که دولت انگلستان
فهرستی که دیگر اجازه داشت را سابقه قرار داد های بازرگانی را اطمینان کند - و در
مذکره خود و نتیجه این مذاکرات که در پایان انجام گردید - بصورت موافقت نامه
بازرگانی ایران و انگلستان در پانزدهم ۱۳۲۹ ظاهر شد .

این قرار داد را از طرف دولت ایران آقای دکتر حسن شهیدنورانی

و از طرف دولت انگلستان آقای دکتر راینهارت (۱) که یکی از مدیران کل وزارت -

اقتصاد انگلستان است امضاء کرده اند .

و چون در موافقت نامه پرداخت و قیمت کالا های مورد مبادله تجدید شد

نظری لازم می‌شود در اردیبهشت سال ۱۳۳۱ هیئتی تحت سرپرستی آقای

دکتر طغیانی با انگلستان منبسط گردید و یک موافقت نامه پرداخت مشتمل بر ماده

و در پشت جدیدی برای صادرات و واردات کشیم و بین نمایندگان ایران و انگلستان

1. Rayenhardt.

باضا" رسید .

بالاخره در ۱۹ مهرماه ۱۳۳۳ هیأتی براساس آرای دکتر راینهارت
بایران آمد و در سوم نوامبر یعنی ۹ آبان همان سال یک پروتکل که تکمیل
پروتکل سال ۱۹۵۲ بود امضاء گردید .

" متن پروتکل راجع به ماده کلا بین ایران و آلمان فرانسسی "

" نمایندگان دولت جمهوری فدرال و دولت شاهنشاهی ایران در وقت و التوسع

بین ۱۱ اکتبر ۲ نوامبر ۱۹۵۴ مذاکراسی نموده و در مراتب زیر موافقت نمودند "

۱- پروتکلی که در تاریخ ۱۹۵۲/۶/۲ راجع به موافقت نامه مورخ ۱۹۵۱/۷/۲

در باره ماده کلا باضا" رسیده شامل مدت بین اول اکتبر ۱۹۵۴ و ۲۰

سپتامبر ۱۹۵۵ امضا گردد .

۲- فهرست های الف و ب بهوست جانسین فهرست های الف و ب طبق

موافقت نامه مورومشود .

۳- دولت جمهوری فدرال آلمان امکانات فرستاده و برای واردات کالا های

مدرج در لیست الف در مواردیکه لزوم کسب اجازه فنی در لیست مزبور نبوده

باشد قابل خواهد شد .

دولت شاهنشاهی ایران بنحو زیر امکاناتی برای صادرات مدرج در لیست

الف که مطابق با اجازه های قلمی خواسته شده در لیست مهر باشد در کشور
خواهد گزینست .

برای کالا ها یا گروه کالا هایی که سهمیه برای آنها تعیین شده برزانه های
مادرات محدود مبالغ سهمیه های مهر داده خواهد شد . چنانچه
سهمیه ای تعیین نشده باشد برزانه مادرات بدون هیچ نوع محدودیت
داده خواهد شد .

ب- دولت شاهنشاهی ایران بنحویز امکاناتی برای واردات کالا های مطرح
در لیست ب (مادرات آلکان با ایران) در مواردیکه لزوم کسب اجازه قلمی در
لیست مهر نمیدانند داده باشد در نظر خواهد گزینست .

برای کالا ها یا گروه کالا هایی که سهمیه برای آنها تعیین نشده برزانه واردات
محدود مبالغ سهمیه های مهر داده خواهد شد . چنانچه سهمیه هایی
تعیین نشده باشد برزانه واردات برای مبالغ کل . تعیین دلار داده خواهد
شد .

غیردوستانه تولید و لوازم تجهیزات برای ادارات دولتی که جزء سهمیه
و بجز مبالغ کل فوق الذکر محسوب نخواهد شد .

دولت جمهوری فدرال آلکان امکانات غیرمحدودی برای واردات کالا های